

2. Правове забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів суб'єктів права в Україні та перспективи їх удосконалення.

**АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ ІНІЦІАТИВ ЩОДО СПРОЩЕННЯ
ВВЕЗЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ АБО ОСІБ
З ІНВАЛІДНІСТЮ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ**

Атаманчук Наталія Іванівна,

д.ю.н., доцент,

*провідний науковий співробітник відділу дослідження проблем
правотворчості та адаптації законодавства України до права ЄС*

Науково-дослідного інституту правотворчості та

науково-правових експертиз НАПрН України

м. Київ, Україна

Повномасштабна війна, розпочата 24 лютого 2022 року росією проти України, вплинула на всі сфери суспільних відносин у нашій державі та внесла свої корективи у їх правове регулювання. Так, Указом Президента України «Про введення воєнного стану» № 64/2022 від 24 лютого 2022 року [1] в Україні введено воєнний стан, правовий режим якого передбачає можливість обмеження конституційних прав і свобод людини та громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб.

Водночас, протягом останніх місяців Верховною Радою України ухвалено низку нормативно-правових актів які не лише обмежують, а й забезпечують захист прав та свобод громадян України, надаючи їм додаткових правових та соціальних гарантій. Особливо значення набувають законодавчі ініціативи щодо забезпечення соціального захисту громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей.

Так, 22.08.2023 р. зареєстровано законопроект № 9639 «Про внесення зміни до розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» Митного кодексу України щодо спрощення ввезення транспортних засобів для ветеранів війни» (далі – законопроект № 9639) [2]. Проект пропонує зміни до Митного кодексу України, відповідно до яких звільняються від оподаткування ввізним митом одноразово ввезені на митну територію України військовослужбовцями, учасниками бойових дій або особами з інвалідністю внаслідок війни автомобілі легкові (у кількості не більше однієї одиниці), що відповідають товарній позиції 8703 згідно з УКТ ЗЕД, кузови до них, причепи та напівпричепи (у кількості не більше однієї одиниці кожного виду) у митному режимі імпорту. Така можливість у військових і ветеранів буде під час дії воєнного стану а також впродовж календарного року після його припинення чи скасування. Окрім того, проект також надає можливість передати транспортний засіб, ввезений у пільговому режимі, в користування членам сім'ї військового чи ветерана, що може сприяти, наприклад, реабілітації чи лікуванню особи, збільшенню мобільності людини, яка тимчасово через стан здоров'я не може керувати автомобілем.

На думку авторів законопроекту «Забезпечення автомобілем під час воєнного стану наразі може допомогти чинним військовослужбовцям виконувати завдання із забезпечення безпеки і оборони. Натомість для ветеранів наявність автомобільного транспорту може позитивно вплинути на процес переходу до мирного життя (шляхом збільшення мобільності та можливості скористатися, наприклад, якісними медичними чи психологічними послугами у місці, що віддалено від місця проживання особи), а також дозволить, за бажання особи, використати авто у підприємницькій діяльності. Таким чином збільшення доступності ввезення вживаних автомобілів для цих людей потенційно матиме позитивний вплив на процес виконання військовими своїх завдань, а також на процес переходу від військової служби до мирного життя».

Не заперечуючи доцільності та актуальності прийняття законопроекту варто зазначити, що назва та мета законопроекту не відповідають його змісту, оскільки прийняття законопроекту передбачає не «спрощення ввезення транспортних засобів для ветеранів війни», а саме «звільнення від оподаткування ввізним митом одноразово ввезених на митну територію України, учасниками бойових дій або особами з інвалідністю внаслідок війни автомобілі легкові (у кількості не більше однієї одиниці), що відповідають товарній позиції 8703 згідно з УКТ ЗЕД, кузови до них, причепи та напівпричепи (у кількості не більше однієї одиниці кожного виду) у митному режимі імпорту ...»; якщо у пояснювальній записці до законопроекту метою зазначається «спрощення процедури ввезення вживаних транспортних засобів», то у самому тексті законопроекту не є визначеним, що звільнення від оподаткування стосується саме вживаних авто; у пояснювальній записці до законопроекту зазначаються «військовослужбовці та ветерани», але у самому тексті законопроекту визначено «учасники бойових дій або особами з інвалідністю внаслідок війни», при цьому, не усі військовослужбовці є учасниками бойових дій або ж особами з інвалідністю внаслідок війни.

Окрім того, 22.08.2023 р. зареєстровано законопроект № 9640 *«Про внесення зміни до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо спрощення ввезення транспортних засобів для ветеранів війни»* (далі – Законопроект № 9640) [3], яким пропонується звільнити від податкових платежів (зокрема, від сплати ПДВ та акцизного податку) одноразово ввезених на митну територію України учасниками бойових дій або особами з інвалідністю внаслідок війни автомобілів легкових (у кількості не більше однієї одиниці), що відповідають товарній позиції 8703 згідно з УКТ ЗЕД, кузовів до них, причепів та напівпричепів (у кількості не більше однієї одиниці кожного виду) у митному режимі імпорту. Аналіз законопроекту дозволяє стверджувати, що його назва та мета також не відповідають його змісту, оскільки прийняття законопроекту передбачає не

«спрощення ввезення транспортних засобів для ветеранів війни», а саме «звільнення від оподаткування..».

Варто також зазначити, що під час дії воєнного стану зареєстровано подібний законопроект, а саме: *«Про внесення зміни до Податкового кодексу України щодо звільнення від оподаткування операцій з ввезення транспортних засобів учасниками бойових дій, волонтерами та іншими категоріями осіб»* від 23.02.2023 р. № 9058 [4], яким пропонується звільнити від оподаткування операції із одноразового ввезення на митну територію України учасниками бойових дій автомобілів легкових (у кількості не більше однієї одиниці), що відповідають товарній позиції 8703 згідно з УКТ ЗЕД у митному режимі імпорту».

Окрім того, 15.09.2023 р. зареєстровано проєкт Закону № 10056 *«Про внесення змін до Митного кодексу України щодо звільнення від оподаткування операцій з ввезення транспортних засобів учасниками бойових дій»* [5], яким пропонується внести зміни до Митного кодексу України, зокрема, установити, що у період дії воєнного стану та протягом 180 днів з дня його припинення чи скасування одноразово звільняються від оподаткування ввізним митом окрема категорія учасники бойових дій, які зазначені у пунктах 2, 13 - 25 частини першої статті шостої Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» при ввезенні на митну територію України автомобіля для особистого користування. При аналізі даного законопроекту звертається увага на те, що у тексті має йтися про звільнення від оподаткування ввізним митом ввезених на митну територію України транспортних засобів, а не самих учасників бойових дій. Окрім того, незрозумілим є положення щодо заборони на передачу таких транспортних засобів у володіння, користування або розпоряджання (в тому числі, на підставі довіреності) третім особам, зокрема, чи поширюватимуться такі обмеження на членів сім'ї власника транспортного засобу, у тому числі, на його спадкоємців.

Підсумовуючи вищевикладене, зауважимо, що надання учасникам бойових дій пільг при ввезенні на територію України автомобілів для особистого користування може стати важливим кроком підтримки окремої категорії осіб з боку держави в умовах воєнного стану. В той же час, аналіз чотирьох зареєстрованих у Верховній Раді України законопроектів, а саме: № 9639 та № 9640 від 22.08.2023 р., № 9058 від 23.02.2023 р., № 10056 від 15.09.2023 р. щодо пільгового оподаткування транспортних засобів підтверджує недосконалість окремих положень вказаних законопроектів, що зумовлює потребу у доопрацюванні тексту та уточнення редакції змін до ПК України та МК України тощо.

Список використаних джерел:

1. Про введення воєнного стану: указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

2. Про внесення зміни до розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» Митного кодексу України щодо спрощення ввезення транспортних засобів для ветеранів війни: проєкт Закону України від 22.08.2023 р. № 9639. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42574>.

3. Про внесення зміни до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо спрощення ввезення транспортних засобів для ветеранів війни: проєкт Закону України від 22.08.2023 р. № 9640. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42575>.

4. Про внесення зміни до Податкового кодексу України щодо звільнення від оподаткування операцій з ввезення транспортних засобів учасниками бойових дій, волонтерами та іншими категоріями осіб: проєкт Закону України від 23.02.2023 р. № 9058. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41430>.

5. Проект Закону про внесення змін до Митного кодексу України щодо звільнення від оподаткування операцій з ввезення транспортних засобів

учасниками бойових дій від 15.09.2023 р. № 10056.
<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42752>.